

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 7. OKTOBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 6.

Vihar sovražen svet pretresa . . .
Nad zibko jasna so nebesa,
v nedolžnem srcu je pokoj . . .

Original vrazglednice
V. skupine »Vojska v slikah«.

☛ Slovenci! Poslužujte se pri vsaki priliki razglednic »Vojska v slikah«. ☚

Bitka pri Waterloo-u.

Spisal A. L. Kielland, poslovenila Berta Vitek.

(Dalje.)

Ivan je zdaj zapazil, kako je kapitan poveljeval raznim škatlicam, žepnemu nožičku in drugi drobnariji, naj gredo naprej. Tupatam je prikimal a ni prav nič po-

za več ur. Medtem ko se je pečal s temi mislimi, so bile vojaške vaje pri koncu. Kapitan ni bil zvečer tako zadovoljen s svojim poslušalcem kakor prej na trdnjavi; bil je nenavadno raztresen.

Bila je deveta ura. Ker si je pa Ivan zabil v glavo, da bo vztrajal do pol desete, se je mučil z najdaljšimi tridesetimi minutami, ki jih je sploh kdaj preživel. Kapitan

znanju. Jaz se o današnji mladini ne razumem.«

S temi besedami je kapitan odšel v spalnico, na vratih ni pozabil svojega večernega opomina: »Ne sedi predolgo!«

Ko je bila Beti sama, je upihnila luč, postavila cvetlice na kraj in sedla na okno.

V mesečini je videla skozi dve dolgi vrsti hiš svetel majhen trak fjorda. Ni bilo

mного, a vendar bil je blesk tiste velike ceste, ki pelje na jug v tuje dežele. In njene misli in želje so brzele na jug, na isti poti, na kateri so omahnile peruti že marsikomu. Skozi ozki fjord na jug, kjer je horizont tako visoko, kjer se srce tako širi in polje, kjer so misli tako drzne in močne. In gospodična Beti je vzdihnila in strmela na majhni svetli trak fjorda, ki se je smehljal skozi dolgo vrsto hiš.

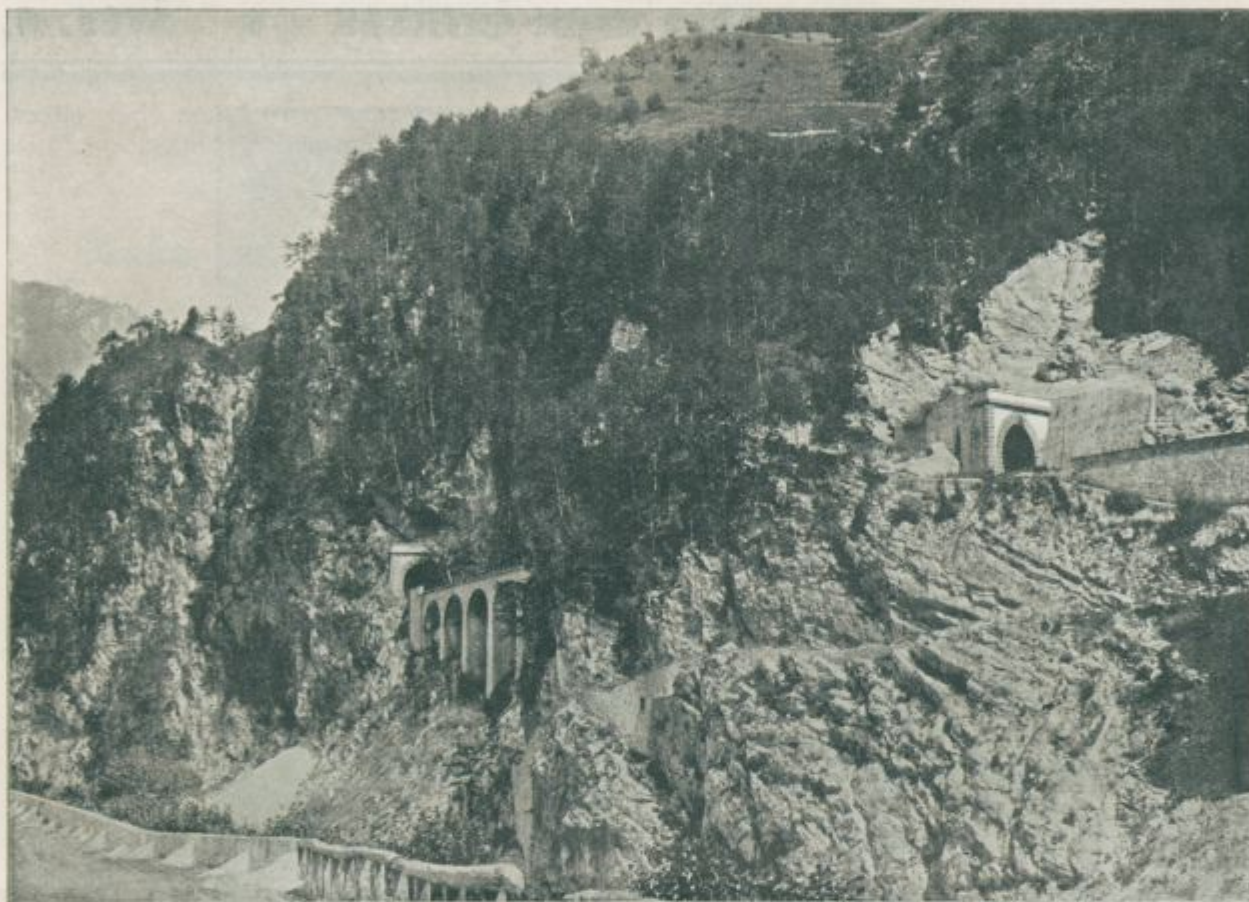
V resnici ni mislila na Ivana, a on je mislil na gospodično Šrape, ko je naglo hitel po cesti navzdol.

Še nikoli ni videl dame, ki bi bila tako malo za njegov okus. Da je bil napram njej nedostojen, to stvari ni popboljšalo. Nikdar nam ne pride na misel, da bi imeli ljudi za prijazne, ki so bili povod, da smo se slabo obnašali. Takorekoč v tolažbo mu je bilo, ko je mogel ponavljati sam pri sebi: »Ta ne najde nikoli moža!«

Nato so njegove misli romale k ljubljeni deklici, ki bo jutri odpotovala. Njegova trda usoda mu je jasno stopila pred oči in imel je največje hrepenenje, da bi potožil svojo bolečino prijatelju, ki bi ga umel. Toda prijatelj v pravem raz-

položenju in pa ta čas — to ni tako lahko.

Pravzaprav je bil v mnogih rečeh stric Frederik njegov zaupnik; sklenil ga je poiskati. — Ker je vedel, da je pri teti Maren, se je napotil proti gradu, da bi ga srečal na poti. Ubral je pot skozi ozek drevored, po katerem je ponavadi hodil stric Frederik. Na pol pota je sedel na klop in po-

Iz beneške Slovenije: V »železnem kanalu«.

slušal. Misli je samo na mično gospodično Blech, ki je najbrž ne bo videl nikoli, in medtem si je ogledoval gospodično Šrape; bilo mu je žal, da je bil proti mladi deklici tako nedostojen.

Naenkrat je planil pokoncu. Kapitan ga je udaril po rami: »In to točko naj bi bil torej zasedel jaz. Kaj mislite Vi o tem?«

Takrat se je Ivan spomnil sveta strica Frederika in živahno kimaje z glavo je dejal: »Seveda — edino pravilno! — Ključ pozicije!«

Kapitan je omahnil nazaj in postal resen. Ko pa je videl osupli obraz Ivanov, se je vzbudila njegova dobrodušnost in zamajal se je rekoč:

»Ne — moj predragi. V tem se pa strašno motite, sicer« — je prijazno smehljal se pristavil: »sicer je to pomota, ki jo delite z množico naših najboljših vojaških avtoritet. Ne, zdaj Vam bom jaz pokazal ključ pozicije.«

In zdaj je začel na dolgo in široko razlagati, kako brez vsakega pomena je bila postojanka, ki jo bi bil moral zavzeti. A medtem je njegovo samovoljno premikanje spravilo sovražnika v zadrego in zadržalo kôr B. za par ur.

Kakor je Ivan že bil truden in otopel, je vendar moral občudovati modro zadržanje predstojnikov napram kapitanu, če je na zgodbi strica Frederika le količkaj resnice. Kajti če je bila samovoljna poteza kapitana zelo genialna misel, se je pač spodobilo, da so mu podelili red mečev. Na drugi strani pa je bilo jasno, da ni več bilo zanj mesta v armadi. Kajti kam bi prišli, če bi na vojaških vajah koga spravljali v zadrego in zadrževali kakšne kôre

je bil postal zaspan, gospodična Beti je odgovarjala hladno in kratko; Ivan je moral sam skrbeti za zabavo — truden, razdražen, nesrečen in zaljubljen.

Slednjič se je kazalec pomaknil na pol; Ivan se je dvignil in dejal, da ima navado iti spat zgodaj, da laže študira, če vstane zjutraj ob šestih.

»Ej, ej,« je dejal kapitan, »ali imenujete to zgodaj? Jaz sem že vsak večer ob devetih v postelji.«

O, razočaranje za razočaranjem! V največji naglici je dejal Ivan: »Lahko noč!« in odhitel po stopnicah na cesto.

Kapitan mu je svetil in prijazno klical za njim: »Lahko noč! Lahko noč! Priidite spet kmalu!«

»Hvala lepa!« je zavpil Ivan od spodaj, toda v srcu je prisegel, da ne bo nikdar več prestopil tega praga.

Ko se je starec vrnil v sobo, je videl, da hči odpira okna.

»Kaj to pomeni?« je vprašal kapitan. »Prezračiti moram za njim!« je odvrnila Beti.

»No, no, Beti, ti si vse prestroga. Toda moram ti priznati, da je tudi pri meni mladenič padel pri bližnjem zapo-

Podzemeljska »palača« v naših gorah.

čakal. Pri teti Maren je moralo biti zelo, zelo veselo, če je stric Frederik ostal še čez deseto uro. Slednjič je zagledal v drevoredu malo, belo piko; bil je beli stričev telovnik, ki se je bližal.

(Dalje.)

Begun.

Spisal M. Skowronek. — Prevel Ivan Cesar.
(Konec.)

Mali Drago ni mogel pomoči svojemu prijatelju. Od sv. Mihaela je hodil v šolo na vasi, pa ni vedel, kaj se pripravlja doma. Popoldne, ko je bil doma, je bil skoro ves čas pri Fedorju. In čudno: ta človek je poleg vsega svojega nujnega posla, ki ga je imel, napravil za malega še mnogo igrač.

Trina je odpovedala, rekoč, da ostane, ako odpravijo do Martinovega Rusa iz hiše. Gospodar je bil jezen. Šel je sam daleč v sosesčino, se odpeljal tudi v mesto, toda nikjer ni mogel najti služkinje, ki bi hotela iti služiti na samotno kmečko posestvo. Sedaj mu je bilo treba popustiti ne samo napram svoji ženi, temveč tudi ostati mu je bilo celo zimo samemu, ker mu je tudi oni neotesani lenuh odpovedal. V tej svoji jezi je oštel tudi Rusa, da mu bo razpodil in razgnal vso hišo. Fedor je samo povesil žalostno glavo in skomiznil

kruha, ko je pozabila zlobna Trina dati Rusu večerjo...

»Ah, gospodar, ali Vam nisem pridno in marljivo delal?«

»O tem ni govora, Fedor! Toda vsak dan se ne morem prepirati radi tebe s svojo ženo. In Trina ostane samo, če greš ti stran.«

»E, potem pa že moram iti! Kdaj pa?«

»Kadar hočeš. Lahko greš takoj. Nihče te ne zadržuje. Tu imaš nekaj denarja, da ne boš rekel, da si služil pri meni zastonj.«

Rus se je delal, kakor da ne bi videl prožene roke. Urno se je obrnil in stopil v hlev, kjer je slekel obleko, ki mu jo je dal kmet. Ko je snel z žeblja svojo vojaško suknjo, je začutil, da ima v žepu nož... Ta nož mora dati, še preden odide, svojemu dobremu, malemu prijatelju. Počasi je odšel na dvorišče. Samo kje je malček? Drugikrat je že dospel ta čas iz šole. Počasi je stopal preko [dvorišča]. Trina je ravno stopila na prag.

»Kaj pa napenjaš tu svoja ušesa, ti begun, razbojnik!«

Fedor je pljunil pred njo in odšel na dvorišča, potem pa zavil v vas. Zadnjo noč je vse zamrznilo. Vaške luže so bile že pokrite s tenkim ledom. Mali Dragan se je drsal po svoji navadi s svojimi tovariši na veliki luži pred vasjo... Fedor je stopil hitreje. Zares, že od daleč je opazil dečka, kako se je drsal. Naenkrat se zasliši od tamkaj tudi klic na pomoč. Povsem dobro je videl z brega, kako je sredi mlake počil pod nekim drsalcem led.

Z velikansko hitrico je skočil Fedor s ceste po strmem bregu, preko polja — samo da bi si skrajšal pot. Z vasi je teklo nekaj žensk, ki so klicale na pomoč...

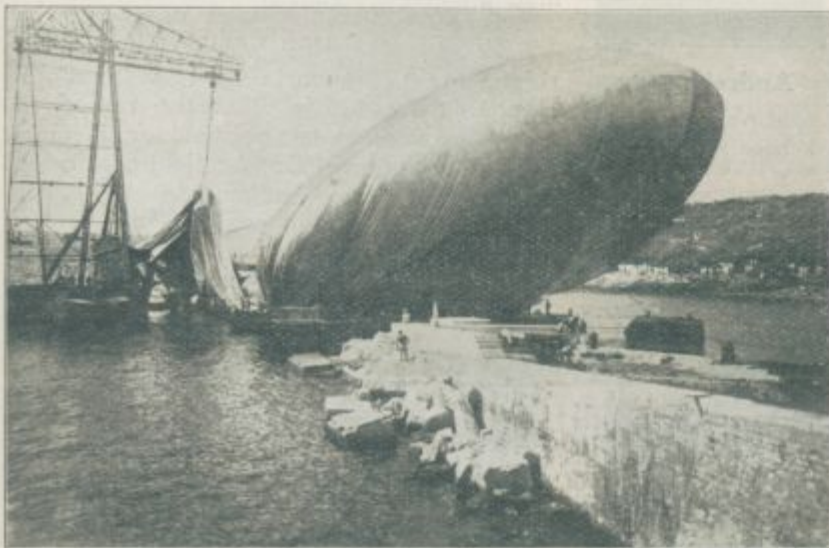
»Za božje ime, rešite! To je Lojkin

Dragan!...« — Brez pomišljanja skoči Fedor na led.

Za njim so vpile ženske:

»Človek, ali si neumen? — Tam je najgloblje... Znaš plavati?... Čakaj, da prinesemo vrvi!«

Fedor ni slišal ničesar. Videl je samo, kako se je mali lovil s krvavimi rokami za led, ki se je odlomil. Sedaj poskuša tudi on led z nogo. Vleže se brzo na trebuh

Potopljen italijanski zrakoplov »Città di Jesi« v Pulju.

z rameni. Ni se bal za svojo bodočnost. Kajti vzela ga bo v vasi rad vsak gospodar, ker ga je Lojka povsod hvalila. Težko mu je bilo samo ločiti se od malega prijatelja. Kolikokrat mu je prinesel mali Dragan

Partija iz Cremona, kjer so internirani duhovniki iz goriških [zasedenih] krajev.
(Poslal L. Zorzut.)

in se začne tako pomikati naprej. Samo še en meter... Ležeč si je slekel suknjo in jo vrgel malemu.

»Zagrabi ga dobro z zobmi, čvrsto! Suni in odričaj močno z nogami!... Tako...«

In dobil je malega na led... Prišel ga je vleči k bregu... Ženske, ki so gledale ta strašni prizor, so vpile:

»Varuj se! Tudi sam si v nevarnosti... Led poka!« —

Fedor ni slišal ničesar... Oprezno je

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Čiuh.
(Dalje.)

In jaz vem dobro, da pozabljam mnogo stvari, ki jih hočem povedati in za katere ne bo več v nobenem pismu prilike. Ne pusti, da bi Ti igrali poročno koračnico; to je strašen zločin ob taki priliki. Orgánist naj igra »Ave Maria« ali kaj drugega, da Ti ne bo treba po dolgih letih, ko se boš ozirala nazaj, reči: »Poročna koračnica, pogrebna koračnica.« Toda kako žalostno pismo pišem, ko bi pač moralo biti polno čestitk in izrazov veselja. Pripisi to strašnemu podnebj.

Pozdravlja Te, Cara, Carissima,

Tvoja Edith Chisholm.

Pripis: Niti ene same novice Ti nisem napisala. Toda saj jih ni. Dan za dnevom v

starem navadnem teku. Lahko si boš predstavljala to duhomorno doolgočasje. Vstanem pred zoro, v edinem času, v katerem lahko rečem: »Živim!« kajti takrat je zrak svež in lahak, da se ga lahko vdihuje. Ob šestih čaj in žemlje, potem lahko delo, ki ga imamo tu, zalivanje rož in čitanje navignega romana. Potem vzide solnce, rdeče, jezno in grozeče ter izpremeni nebo v žerjavico in ogenj. Od tega hipa ne pozna kralj luči in dneva nobenega usmiljenja. In potem pišejo zabiti pesniki še o rožnatih prstih Aurore. Dan in noč se človek bori proti zadušnju, lajšajo nam muko samo veliki požirki limonade. Kako Vas zavidam radi Vašega irskega podnebj, s tiho, jesensko razkošnostjo in milimi zimami. Kako hrepenim po rahlem, svežem irskem dežju, ki tako tiho plesketa z neba, vse drugače kakor pa te strašne plohe in nalivi. In Vaše prelepo življenje doma pozimi!

Novega ni nič. Pač! Ali se še spominjaš polbrunetke, Gerty Richards? Pravijo, da je zaročena s poročnikom Whitbreadom. Jaz ne verujem. Sicer bi pa ujela jako dobro ribo; on ima upanje na dedi-

ščino, ki znaša desetisoč funtov rente na leto. Še dva morata umreti, eden med njima je norec. Širi se tudi novica, da bodo odpoklicali glavnega colninskega nadzornika: gre radi računskih zadev, ki jih ženske ne razumemo. Sicer vemo dovolj, še preveč, Bogu bodi potoženo! In najboljše vem, da jaz Tebe, ljuba mala Mab, iz vsega srca ljubim, in Ti voščim vse veselje in vso srečo.

Pripis pripisu. Prečitala sem to pismo, česar nikoli ne storim in najraje bi ga raztrgala. Kakšno pravico imam pisati mladi deklici tako jeremijado? Toda potem — no, končam ga z bridkimi solzami. To je podnebj, predraga! Veruj mi in misli: Kakšen kraj obupa je pač Indija, če zamore Edith pisati tako pismo. To je tudi. Odpusti mi, odpusti mi, mala, in bodi srečna, srečna, srečna.

E. Ch.

XVII. Obisk v Lisheenu.

Nekaj dni po obisku očeta Cosgroveja je bila družina Mc Auliffe presenečena vsled nenadnega prihoda neznanega go-

pokleknil in dvignil malega Dragana, da je stopil z nogo na breg... Tu pa je počilo nekaj pod njim... in Fedor je izginil v globočini... Ne enkrat ni prišel več na površje...

Vpitje na bregu se je poleglo. Ženske so se samo gledale, ena drugo.

»Temu ne more nihče več pomagati.«

»Ah, saj je bil to Lojkin Rus — begun!...«

† Avgust Trojanšek,

c. kr. nadporočnik v rezervi je bil rojen leta 1882. v Domžalah. Bil je uradnik pri c. kr. poštni direkciji v Trstu. Takoj ob začetku vojske je vstopil k vojakom. Služboval je pri 17. pešpolku. Zadnji čas pa je bil prideljen 7. pešpolku. Padel je ob besarabski meji dne 30. avgusta junaške smrti, zadet v prsi. Polkovnik Mubinger je sporočil to žalostno vest potrdim staršem in pristavil besede: »V pokojniku obžalujemo vsi odlično vestnega, hrabrega častnika, ki je bil svojim podložnim vedno sijajen zgled vojaških čednosti, ljudomil predstojnik in nam vsem priljubljen tovariš. Tega junaka bomo ohranili mi vsi v častnem spominu!« Ta odlična pohvala najlepše priča, kako vzoren vojak je bil pokojnik. Bil pa je tudi sicer blaga duša. Iz vsega srca je ljubil svojo slovensko domovino. Nadvse pa je bil navezan na svoje dobre starše! Nepozabnemu junaku — časten spomin!

Avgust Trojanšek,
padel v Galiciji.

Karol Mirtič.
[padel pri Grodeku.

Franc Pipan,
padel v Rusko-Poljski.

Valentin Pipan,
umrl v Galiciji.

Anton Čadež,
umrl v Celju.

Franc Slemnik,
umrl na Ogrskem.

† Karol Mirtič.

Rojen 10. julija 1881. v Ajdovcu na Dolenjskem. Blagi mož, pekovski pomočnik po poklicu, je služil pri 17. pešpolku in padel 8. septembra 1914. pri Grodeku. Blag mu spomin!

† Franc Pipan,

rojen v Šmartnu pod Šmarno goro, je umrl junaške smrti na severnem bojišču; bil je v najhujših bojih v Karpatih. Ko so se Rusi umikali, je pisal staršem: »Sedaj sem še zdrav. Imam se zahvaliti Bogu in Mariji!« Zadnje pismo, ki ga je poslal, se je glasilo: »Sedaj sem še vedno zdrav. Sem daleč na Rusko-Poljskem.« Potem pa ni bilo nobenega poročila. Kmalu pa piše njegov tovariš, da je Franc junaško padel. Ta novica je pretresla vse domače, njegove prijatelje, vse sorodnike in znanke. Pokojni Francelj je bil odbornik »Izobraž. društva« in tajnik Slov. Str. Bil je vnet za igre in navdušen za telovadbo. Rad je hodil na orlovske izlete. Pri vseh bližnjih in tudi daljnih javnih telovadbah je nastopal kot izvrsten telovadec. Lep zgled je dajal vsem mladeničem šmartinske fare. Ostal bo v nepozabnem spominu. Počivaj v miru, dragi Francelj, v tuji zemlji rusko-poljski. Tvoja duša pa naj uživa nebeški raj! Da bi se tudi mi srečno sešli nad

Andrej Šorli,
odlikovan s srebrno kolajno za hrabrost.

zvezdami, kjer je že tudi njegov mlajši brat:

† Valentin Pipan,

ki je služil pri 17. pešpolku v Celovcu. Med prvimi, se je podal na severno bojišče. Ko je prišel domov po slovo, je rekel: »Nikar preveč ne žalujte, v kratkem času premagamo vse sovražnike, potem pa se vrnemo zmagoslavno nazaj.« Bil je pogumen in hraber junak. Nekoč je pisal iz Galicije: »Četudi je Rusov kot listja in trave, vseeno mi pogum ne gre iz glave.« Zadnje pismo smo dobili iz Przemysla, odkoder je pisal, da je nevarno bolan; odtedaj ni bilo nobenega poročila več od njega. Kakor se je zadnji čas izvedelo, je ondi umrl. Doma je bil redni član »Orla«. Leta 1912. se je udeležil evharističnega kongresa na Dunaju. Ko je nekaj časa bival v Gradcu, so ga izvolili za predsednika slov. kat. izobr. društva »Kres« in za načelnika tamošnjih Orlov; sploh je bil vnet za vsako dobro stvar. Dragi Tinček, bodi Ti lahka zemlja gališka!

Ker sta se na svetu močno ljubila, zato sta se drug za drugim v večnost preselila, a upanje naše je, da sta gori med angelskimi zbori.

† Anton Čadež,

rojen dne 17. januarja 1894. v Spodnjih Dupljah šte. 14, je bil težko ranjen od šrapnela na laškem bojišču ter je umrl dne 4. septembra 1915. v celjski bolnišnici.

Izvršil je štiri gimnazije in mekarsko šolo ter je bil zadnji čas na Nemškem v službi kot strojevodja.

† Franc Slemnik.

Dne 20. avgusta 1915. je podlegel ranam, dobljenim v Galiciji, v c. kr. rezervni

spoda in gospodične, ki sta stopila na dvorišče. V prvem hipu so mislili, da je njihov gospodar veleposestnik; a ta misel je takoj izgnila, ko sta tujca izrazila željo, da bi rada videla bolnega mladeniča, ki je pod njihovo gostoljubno streho.

Gospod Maxwell je že bil skoraj okreval in sedel pri ognjišču. Samo še roki je imel zaviti v vato. Naenkrat je slišal gospoda Lambertona, ki ga je ogovoril:

»No, mladenič, kako Vam je? Imel ste zelo slabe dni, kajne?«

Gospod Maxwell se je dvignil s trdom in se ozrl v gosta. Vsled nepričakovane, naglega nagovora je bil občutno zadet in že je hotel primerno odgovoriti, ko je zagledal gospodično Claire. Bila je oblečena po svoji navadni, priprosti navadi. V dolgem, črnem plašču, ki je bil pod vratom zapet s srebrno zaponko, je bila še bolj vitka in ljubka. S svilo podložena kapuca je ležala nazaj čez rame. Njena glava je bila nepokrita; obkrožal jo je samo venec krasnih las. Nekam skrbno-boječe je gledala gospoda Maxwella, in

zanimanje, ki se ji je vzbudilo, je njenemu obrazu, žarečemu vsled svežega zraku in vetra, podeljevalo posebno živahen izraz.

Gospoda Maxwella se je polastil občutek bolečega presenečenja. Njegova prva misel je bila: to so ljudje iz njegovega stanu. Toda priprosta domača obleka mlade dame je kazala, da pripadata zelo premožnemu kmetiškemu stanu, ki so jih imenovali gospodski kmetje. O eni stvari pa ni bilo dvoma. Bil je to zanimiv obisk, ki je bil zanj velike važnosti.

»Da!« je odgovoril na vprašanje gospoda Lambertona. »Bil sem zelo bolan. Bila je povrnitev stare bolezn, ki sem si jo nakopal vsled hudega premočenja.«

»Slišali smo,« je dejal gospod Lambertona, osupel vsled mirnega in odločnega odgovora. »Takah reči ni mogoče tako hitro pregnati in ne prepričati, kar mi stari dobro vemo. Toda postrežbo ste imel dobro?«

Gospod Lambertona se je ogledal po siromašni kuhinji in opazoval uboge najemnike; Claire je uprla svoj pogled na

Debbie, kateri se je na licu živo brala nevolja.

»Mene bi ne bilo več pri življenju, če bi ne bilo postrežbe; tem ljudem ne bom mogel nikdar biti dovolj hvaležen za njihovo dobroto.«

»Slišali smo, slišali smo. Če bi kdaj obolel jaz, mi morate prepustiti svojo strežnico. Ljubezen do stvari je več vredna ko izvežbanost. Vendar Vam hočem nekaj predlagati. Zdaj okrevate in potrebujete morskega zraku. Pojdite z nama v Brandon Hall, kjer bomo skrbeli za Vas, dokler popolnoma ne ozdravite.«

Gospod Maxwell je zmajal z glavo. Misel, da bi mu stregla tako ljubka deklica kakor Claire, je bila sicer vabljiva, vendar je dejal:

»Zelo sem vaje svojih dobrih ljudi. Lahko bi me bili poslali iz hiše in nihče bi jih ne bil smel grajati; obdržali so me kljub zdravnikovemu nasvetu in lastnim koristim. Zelo mi ugaja pri njih; jaz ne vem drugega kraja, kjer bi bil tako lahko ozdravil. Jaz ostanem tu,« je dejal in se

bolnici v Szekesfehervaru Franc Slemnik iz Vrh. Pokojni je služil pri 87. pešpolku in je bil komaj 25 let star. Bil je priden, miren in marljiv mladenič ter zapušča žalujoče sestre in brate. Počivaj v Bogu v ogrski zemlji!

za Putilovko, ravnatoko ni imel njihov uspeh na Oginskem kanalu trajne vrednosti njih odpor je tudi tam že strl. Pl. Hindenburg pa je zdaj zaposlen pri Dvinskem, njegove čete so prebile fronto med Smorgonom in Višnevom, iz velike pasti so se Rusi rešili z ljutim odporom na obe krili, posrečilo se jim je rešiti skoraj vse čete iz zaagate.

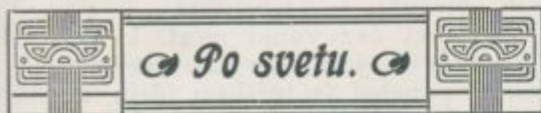
Strašni artiljerijski boji so se razvili na Francoskem. Veliko vlogo igrajo tam strupeni plini. Ljuto napadajo zdaj Francozi in Angleži, da bi razbremenili rusko fronto, v Champagniji so bili prodiralni poizkusi vsi brezuspešni, krvavi bajonetni spopadi so se vršili v Vogezih, južno od Loosa je bilo ustavljeno angleško prodiranje z velikimi izgubami za sovražnike, delovanje zračnega brodovja je imelo za posledico občutne izgube za sovražnika. Bitka na Francoskem se šteje med najhujše na tem bojišču. Nemci so ujeli približno 10.000 mož.

Kaj bo z Italijani? Bijejo z glavo do krvi ob naše zidove, vse zaman; tretja bitka na soški fronti, sedaj bitka pri Tolminu, jim ni uspela, imeli so samo krvave izgube. Napadi na tolminske postojanke so bili povsod krvavo odbiti, na Goriškem je bil precej časa mir, samo bolnišnico Rdečega križa v Gorici so zelo obstreljevali, manjši napadi na Doberdobsko planoto so bili zmerom odbiti. Na morju imajo Lahi veliko izgubo: eksplodiral je najbrž smodnik v laški oklopnici »Benedetto Brin« ladja se je potopila, z njo kotreadmiral de Cervin in oba poveljnika.

Na Balkanu stoji vse pod orožjem. Zavezniki zbirajo silne čete pred Dardanelami; sledeč Bolgariji je mobilizirala

tudi Grška. Svet z napetostjo pričakuje rešitve balkanskega vozla, ki privede najbrž tudi odločitev svetovne vojske.

☉ Darujte za „Rdeči križ“: ☉

Svetovna vojska.

Naše oči so še vedno uprte na orjaško borbo na severu. Rusi so za nekaj dni ustavili naše prodiranje v Volhiniji, z ljuto ofenzivo so imeli tudi hipen uspeh, a se niso mogli držati v iztrganih postojankah, Luck so naše čete zopet zavzele. Zdi se, da so z novo došlimi četami in novim strelivom hoteli udreti v Bukovino, pa njih množice so bile vržene zopet nazaj

»Pozdrav« Italijanom.

Grajski park v Kanalu. Zgoraj grob posestnikov Mihe Kodolja in Ivana Vuže, zadetih od laške krogle; spredaj grobovi vojakov.

Slovenska Samaritanka.

Dan na dan novi dokazi Slovencev za ljubezen do domovine, dan na dan se nam odgrinjajo novi listi o neizmerni požrtvovalnosti, hrabrosti in junaštvu našega ljudstva. Ne samo vojaki, ne samo slovenski fantje in možje v bojni črti, naša dekleta in naši otroci branijo iz čiste ljubezni do rodne grude in do svojega vladarja naše meje, iz požrtvovalne ljubezni do junakov-borilcev zastavljajo svoje mlado življenje, svojo prihodnost v nevarnosti in vrše na bojni črti, med metežem krogel in min, dela usmiljenja in ljubezni. To so naša dekleta, dekleta naših planin, ki vroče ljubijo svoje strme griče in gore, lepo Soško dolino, ki čutijo z vojaki borilci in jim hočejo vsaj malo olajšati težko in odgovorno vojno službo.

ozrl, »to se pravi: toliko časa, dokler me ne pošljejo.«

Temni izraz, ki je zasenčil obraz Debbie pri povabilu gospoda Hambertona, je izginil in deklica se ni mogla zdržati smeha, vesela bolnikovega odgovora.

»Jaz vidim,« je dejal gospod Hamberton, »da hočete vse prilike za dobra dela ohraniti zase, Toda to ni prav. Tudi jaz sem tu in želim, dokler sem na tem svetu, nekaj dobrega narediti. A Vi mi ne pustite. Kaj pravite k temu, žena?« se je naenkrat obrnil k gospodinji. »Ali bi ne bilo spodobno in pravično, da bi prepustili priliko nam, pomoči mladeniču do popolnega zdravja, ko ste Vi že napravili svoj dobršni del?«

»Nevem, kaj bi rekla, gospod.« je odvrnila starka. »Zelo lepo je od Vas, ko stavite tako ponudbo, in posebno, ko smo Vam popolnoma neznani.«

»To ni nič!« je odvrnil gospod Hamberton v svojem ostrem, angleškem načinu. »To ni nič. Predlagam sledeče. V bli-

žini Brandon Halla imam prazno hišico. Ali veste, kje je Brandon Hall?«

»Mi nismo še nikoli slišali o tem,« je dejal Owen Mc. Auliffe.

»Pač, oče.« je pripomnil Pierry, ki je do sedaj molčal. »Vsakdo ve, kje imajo ljudje tako dobro dnino in tako lepa stanovanja.«

»Do sedaj nisem o tem jaz ničesar slišal,« je dejal stari mož. Debbie je jezno pogledala brata.

»Vaš sin,« je dejal gospod Hamberton, — »saj je Vaš sin? — nas dobro pozna in ve, da nismo prehudobni ljudje. Če dovolite temu bolnemu mladeniču, da bi za nekaj tednov prišel k nam, ga nastanim v hišici, kjer ga bom oskrbel z vsem potrebnim, da bo popolnoma okreval. Kaj pravite k temu?«

»Ubogi bolni mladenič, za katerega skrbite,« je odvrnil gospod Maxwell nekoliko razdražen, »Vam je že razodel svoj sklep. Samo še ti dobri ljudje mi morajo povedati, ali me ohranijo ali ne.«

»Jaz Vas seveda nisem hotel žaliti,«

je dejal gospod Hamberton, ko je videl razburjenje gospoda Maxwella, »verujte mi! Samo rad bi vse storil, kar morem storiti na tem žalostnem svetu. Ker sem slišal, da je moj rojak v stiski in potrebi, sem sklenil mu pomagati. In moja adoptivna hčerka je imela isto željo. Seveda sva prepričana, da so Vam vse storili, kar je bilo v njihovi moči. Mislila sva samo, da bi pri naju prej ozdravil.«

»Da,« je izpregovorila Claire. »Tako je. Radi bi Vam malo pomagali. Angleži se zmerom zanimamo za svojega rojaka, ki je v stiski. Zelo bi naju veselilo, če bi nama bila dana prilika, da bi Vam kaj koristila.«

To je bila za gospoda Maxwella močna izkušnja. Biti ob morju, opazovati njegove cvetoče valove, poslušati njegovo melodijozno, otožno šumljanje, vdihovati njegovo sapo, občutiti njegovo oživljajočo moč, postrežba dobrih, ljubeznivih in zanimivih ljudi: to so bile stvari, katerim se človeška narava in najmanj srce osamljenega mladeniča ne more kar tako odpovedati. In potem, mož, s katerim je govo-

In eno takih deklet je obiskala pri težavnem samaritanskem delu težka nesreča. Ime junakinje **Berte KENDA**, se bo blestelo v naši zgodovini kot svetla zvezda in bo še davno, davno pričala o junaštvu in domovinski ljubezni našega ljudstva. Junaška Tolminka je 29. julija ravno polnila vino za vojake v bojni črti,

Slovenska Samaritanka: Berta Kenda v ljubljanski deželni bolnici.

ko jo je zadela laška granata v desno koleno; v ljubljanski deželni bolnici so ji morali nogo odrezati. Na naši sliki se razloči obvezani odrezek. Upanje je, da bo naša junakinja kljub neznosnim bolečinam ostala pri življenju.

In če ostane, kaj bo z njo v prihodnosti? Deklica je od doma revica, navezana je bila na zaslužek svojih pridnih rok, zdaj ji bo tudi to onemogočeno, zato bo izročena največjemu pomanjkanju in revščini, če se je ne usmilijo slovenska srca, če se ne usmilijo junakinje, ki je žrtvovala za nas, za domovino svojo lepšo bodočnost. Ne miloščine, Berti Kendi opomoči, da ne bo navezana na beraške novce, je naša sveta dolžnost; vsak Slovenec je v vesti dolžan, da olajša po svoji moči hrabri, požrtvovalni deklici skrb za bodočnost, da se ji po svoji moči izkaže

hvaležnega za njeno junaštvo, za njeno ljubezen in pogum. Slovenci, odprite srca, ne bodimo hvaležni samo v mislih, ne hvallimo samo v besedah, dejansko pomagajmo predobremu tolminskemu dekletu, da ne bo vsled svojega junaštva in samaritanstva izročena bedi, pomanjkanju, trpljenju in skrbi za vsakdanji kruh. Darove sprejema tudi upravištvo našega lista. Slovenci, dokažimo, da zna vsakdo, med nami spoštovati dela krščanskega usmiljenja!

Ko je bila ranjena gališka deklica Roza Zenoch, se je zanjoanimala vsa širna Avstrija, naklonjena ji je bila izdatna pomoč, zato upamo in pričakujemo, da tudi Berta Kenda ne bo pozabljena. Obračamo se tem potom tudi na javne oblasti, da se zavzamejo za ubogo in hrabro Tolminko.

Turčija.

Ponajveč se govori dandanes le o velikih državah in njih prestolnicah, kakor o Rusiji, Angliji, Franciji itd. Vojni dogodki dramijo ljudi do zanimanja o razmerah po svetu, kroge, katerim je bilo predčasom mar le njih najbližnji okoliš in lastna zadeva. Manj zanimanja pa je čutil do Turčije in njenega glavnega mesta Carigrada. Vendar bi ne bilo odveč, si ogledati — vsaj po poročilih raznih listov — tudi tamkajšnje razmerje v sedanjih velikih časih.

Kakor se javlja, je življenje v Peri in

Galati, v tem evropskem delu, jedva čutiti bojni vihar in njega posledice. V velikih ulicah je domalega vse v navadnem teku: vsa podjetja delujejo. V popoldanskih urah je videti na šetališčih vedno dovolj občinstva v najmodernejših oblekah, večerna zabavišča so pozno v noč polna imovitih ljudi, ki si kratijo čas po znanih orientalskih običajih.

Promet čez veliki most, ki veže z Zlatim rogom, je zadnje čase sicer pač nekoliko ponehal, v turškem delu mesta, Stambulovu, je pa še vedno živahen kakor

Oborožen Bulgar — narodna noša.

v normalnih časih. Mnogo je tudi vojakov in vojaških novincev. Ulični napisi so nadomeščeni s samoturškimi; istotako so tudi trgovine in gostilne nadomestile svoje reklamne table izključno s turškimi črkami, brez ozira na narodnost njih lastnika.

Domalega je tudi z govorico. Sicer se

ril, je bil človekoljub. Po tem, kar je slišal od Petra, ni bilo dvoma, da je v svoji okolici vzbudil novo življenje, da je bil eden tistih gospodarjev narave, ki izsušujejo močvirja in barje in zamorejo ljudi iztrgati iz obupa, mož, ki bi lahko bil tudi njemu samemu vzor in vodnik. Sam je mnogo trpel in ničesar dosegel. In kaj pomaga trpljenje, če ni uspeha? Kako bi bilo, če bi stopil v stik s tem vplivnim možem in deklico, jima razložil svoje načrte ter ju pridobil zase?

Za hip je obrnil pogled z obraza Claire Moulton in uzrl bolestni izraz na bledem, mirnem obličju Debbie; videl je, kako si je starka skrivaj obrisala s predpasnikom solzo in njegov sklep je bil storjen.

»Jaz sem Vam zelo hvaležen za Vašo dobroto,« je dejal. »Toda jaz nisem Vaš rojak, jaz sem Irec. In tudi nisem v stiski. Sicer sem ubog; a manjka mi ne ničesar. In noben bogatin se ne more pohvaliti, da ima več. Jaz sem srečen pri teh dobrih ljudeh in si ne želim izpremembe.«

Claire ga je pogledala z resnim pogledom. Zapazil je proseči izraz, ki je tičal v tem, toda ostal je trden.

»Vi nam napravite veliko razočaranje,« je dejal gospod Hamerton. »Kakor vsi Vaši rojaki ste tudi Vi tepec, ki zametuje svojo srečo in —«

Claire mu je položila roko na ramo in on je umolknil. Potem je dejala k Debbie, ki je jezno gledala skozi odprta vrata:

»Ali smeva zopet priti? Večkrat se peljeva tu mimo in bi Vas zopet rada obiskala, če nam dovolite.«

Deklica ni odgovorila. Mesto nje je odgovorila mati.

»Zelo nas bo veselilo, če Vas spet vidimo. Vedno ste nam pristrčno dobrodošli. Zelo je lepo od Vas, da pridete tako oddaleč in obiščete ubogega človeka, ki nima ne staršev ne doma. Ob vsakem času ste nam dobrodošli.«

»Posloviti se morava,« je dejal gospod Hamerton. »Če bi si kdaj premislil,« se je obrnil proti gospodu Maxwellu, »Vam

je treba poslati samo kratko naznanilo ali, kar je še boljše, pridite kar sam.«

»Hvala Vam lepa,« je odvrnil kratko gospod Maxwell.

Nato sta gosta odšla. Claire se je poslovila s prijaznim smehljanjem, mati Mc. Auliffe je naredila globok poklon.

Gospod Hamerton in njegova adoptivna hčerka sta se molče peljala že približno miljo daleč, ko je dejala Claire:

»Oče Cosgrove ima vendar prav; še so čednosti na svetu.«

»Da, zdi se. Kakšni čudno-čudoviti ljudje! Sprejeli so berača pod streho, obdržali ga in mu stregli v težki bolezni, ne da bi upali in pričakovali kakšnega plačila. Torej vendar je še upanje za ta bedni svet.«

»Ti moraš vendar priznati očetu Cosgroveju, da si se izpreobrnil.«

»Da, to tudi bom. Oče Cosgrove je imel prav, dasiravno se zdi, da je to edini slučaj. Toda ta je pristno resničen. Tu ni ne hinavščine ne sleparjenja.«

*****

(Dalje.)

pa zatrjuje, da postopajo Turki z inozemci v splošnem zelo obzirno in je bil baje ob izbruhu vojnih sovražnosti dovoljen odhod vsakemu, ostali se niso internirali ne ovrhali v izvrševanju obrti, celo angleške in francoske tvrde se razvijajo, veleindustrialci imajo kot v mirnih dneh, dovoljen vstop v vojno ministrstvo ter se morejo razgovarjati v lastnem jeziku.

Razume se, da so francoske in angleške šole zaprte ter imetje — osobito francoskih jezuitov — zaplenjeno. Mnogo je tudi opuščenih zasebnih hiš uporabljenih za vojaštvo. Baje je nemški vpliv tekom vojne zelo vpoštevan nemška govornica se čuje; povsod, celo armenski trgovci in branjevci so se zasilo priučili potrebnih nemških izrazov.

Življenjskih potrebščin ne primanjkuje; moke dobivajo dovolj iz Anatolije, sadja in zelenjave je pa v sedanjem času na izbero. Dražji je postal premog, čigar nadomestilo tvorijo drva, ki jih vozijo na malih ladjah od črnomske strani. Sodi se, da bo tudi Turčija lahko sprejela še eno zimsko vojno.

Prerokovalo se je sicer že lakoto, razne bolezni in splošno revščino ter že davni padec Carigrada, a danes je še pri starem.

Tej odporni moči ima Turčija predvsem se zahvaliti svoji ugodni naravni legi.

*****

Naša mornarica.

(Dalje.)

Na podrtinah beneškega brodovja se je dvignila »Avstrijsko-beneška vojna mornarica«. Ta pa je bila sestavljena, kakor je označil njen duhoviti komandant »Che-

Prišla pa je tačas druga koalicijska vojna in sijajno izdelani načrt d'Espina je izginil v globoki globini arhiva. — L. 1801. pa je postal nadvojvoda Karl — kesneje junaški zmagovalec pri Aspernu — vojni in mornariški minister in z njim je vstala

Sv. Helene, so postali ljubljene dragi Adriji bregovi — pot v svet — zopet naši, z njimi kraljica morja, lepe Benetke, in Napoleonovo italijansko vojno brodovje. Iz pepela kadetne šole se je dvignil mornariški kolegij, je zrasla avstrijska vojna

Pogled na Carigrad z Zlatega roga.

jutranja zarja avstrijske vojne mornarice. Ta ženjalni organizator se je lotil dela z energijo in uspehom. Videl je s strahom pri Trafalgarju popolno uničenje francoskega brodovja in njegov pronicavi duh je uganel, da je tega poraza krivo dejstvo, da so bili sklenili l. 1779. v narodnem zborovanju v Parizu, da razpuste mornariške šole na Francoskem. Angleška pa je imela in je uvaževala svojo mornariško šolo od l. 1729. in ta šola je bila rodila junake pri Trafalgarju. Sad tega spoznanja nad-

mornarica. V grških bojih za svobodo, v bojih za uničenje gusarstva ob severnih bregovih Afrike, je že bila upoštevana moč v Sredozemskem morju; pod vodstvom Karlovega sina Friderika se je izkazala častno v kampanji napram upornemu paši Egipta. Ko pa je umrl mladi nadvojvoda, komaj 26 let star, je zastala naša mornarica v svojem razvoju. V nesrečo Avstrije, kajti vsled tega ji ni bilo mogoče zadržati v boju za svoja laška posestva moči, ki bi bila izpremenila tek dogodkov tistih dni. Okoli l. 1836. je štela mornarica 8 linijskih ladij, 8 fregat, 17 križaric in dosti topničark in stražnih čolnov. Donavsko brodovje je štelo 25 šajk. (Tschajken). Moštvo na teh se je imenovalo šajški bataljon. L. 1848. so prišle Benetke v roke upornikov, ki so obdržali komandanta mornariškega kolegija za talca, gojenci pa so se prebili na avstrijske ladje in so prišli v Trst, kjer je nastal kmalu c. kr. mornariški kolegij.

Z jasnim pogledom je spoznal mladi cesar Franc Jožef I. takoj po svojem nastopu vlade, koliko je zakrivilo zanemarjenje vojne mornarice, ali v tistih zmedenih časih in radi pomanjkanja sredstev ni mogel dohnati in mahoma izpremeniti vsega. Novega duha je navdahnil mornarici, ko je imenoval za vojnega in mornariškega ministra nadvojvodo Maksimilijana Ferdinanda, ki je bil zelo navdušen za

močno vojno brodovje. Avstrijski inženir Ressel (počiva na ljub. pokopališču) je izumel parni vijak, jadrnice so se izpreminjale v parobrode, centralna vojna luka se je preložila iz Milj v Pulj, kjer so jeli zidati veliki arsenal. Podvzeli so velike

Bolgarska obmejna vas.

valier d'Espines, iz infanterijskih častnikov, katerim je bilo zapovedano, da postanejo pomorščaki. — D'Espines je predlagal pri visokem dvornem vojnem svetu na Dunaju, da bi ustanovili mornariško akademijo za 120 gojencev.

vojvode je bila mornariška kadetna šola v Benetkah. Toda l. 1805. je iztrgal Napoleon Avstriji najdražji biser iz njenega venca — Adrijo in njene otoke — in ustanovil je svoje kraljestvo Ilirijo. Šele, ko je objela Napoleona tesna samota otoka

močno vojno brodovje. Avstrijski inženir Ressel (počiva na ljub. pokopališču) je izumel parni vijak, jadrnice so se izpreminjale v parobrode, centralna vojna luka se je preložila iz Milj v Pulj, kjer so jeli zidati veliki arsenal. Podvzeli so velike

prekomorske ekspedicije, prvič je zavela avstrijska vojna zastava v lukah južne Amerike in Kitajske. Povsod so se skle-pale trgovinske zveze, c. kr. fregata No-vara je naredila svojo pot okoli sveta, ki ji je zasigurala nevenljiv spomin v kra-

odprte stopnice vodijo navzgor med vsem krasom južnega rastlinstva. Spodaj leži orjaška luka. Ladje prihajajo in odhajajo. S strašno brzino švigajo po valovih torpedovke in motorni čolni. Ob bregu leže prekomorski velikani vseh paroplovnih

zahtev časa, tako oprema hiše, tako higi-jena, kakor pouk. Učni red se drži nekako med zahtevami srednje in visoke šole, po-sega večkrat naravnost v predmete višjih šol, dovršen je posebno v vseh strokah mornariške vede. Alma mater maritima odpira svoja ugledna vrata gojencem vseh narodnosti avstro-ogrskih kronovin, zahteva pa dosti od duha kakor od telesa; gojenci se morajo vaditi v pogumu, samo-zatajevanju in krepkosti volje. To je šola trde discipline in visokih moških čednosti — srečen, kdor dozori v njej za vrednega pomorščaka! — Prehitro se je ločil Maksimilijan od svoje mornarice. Preko voda je lesketala in mamila krona, ki je prinesla blagemu nadvojvodu rano smrt. Cesar je ukazal Tegetthoffu, da pripelje truplo Maksimilijanovo iz dežele morilcev v žaluzočo domovino rajnega. Bila je naj-mučnejša pot v življenju velikega admirala.

(Dalje.)

Pogled na Biisk v sibirski guberniji Tomsk. (Poslal iz ujetništva Karol Jeretina.)

ljestvu vode. Naša mornarica se je raz-cvitala. Dasi je izpustila Angleška l. 1859. svoje prve parobrode v morje, dasi sta koračili Francoska in pozneje Italija nagloma na tej poti in smo hodili mi le korakoma napredku — vendar smo šli nevzdržljivo naprej k zenitu slave. Kajti vstal je Viljem Tegetthoff in priboril si je v severnem vodovju uspeh za uspehom. L. 1864. je dobil bitko pri Helgo-landu, kjer se je razneslo med dan-skim ljudstvom, da so avstrijski vo-jaki sploh neranljivi (panani), zmagá pri Visu je spletla njemu in nje-go-vemu junaškemu moštvu nevenljiv venec slave.

Lesene ladje — jeklena srca!

Maksimilijan Ferdinand je spo-znal, da mornariški kolegij ne za-dostuje več zahtevam velikega časa in ga je izpremenil v mornariško akademijo. Učni načrt akademije je znatno razširil in preložil jo je iz Trsta na Reko.

V krasnih vrtovih ville Schiutti je bila sezidana akademija, kakor stoji še danes, veliko poslopje na nizkem griču, ki gleda daleč preko morja, obdano od palmovih in latorjevih gajev. Široke

društev, izseljeniški parniki, trgovske barke in jadrnice domačinov. Tako ima gojenec

Ribiška ladja pri Splitu.

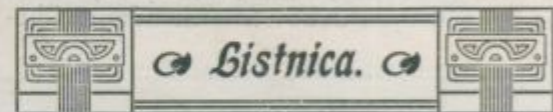
vedno pred seboj živahno pomorsko živ-ljenje, ki ga napolnjuje s podvzetnostjo in pogumom. V akademiji stoji vse na višini

Državni dolgovi l. 1912.:

Francija	26202,96	mil. mark
Nemčija (celotna)	20440,46	" "
Rusija	19557,98	" "
Anglija	14954,68	" "
Italija	10462,32	" "
Turčija	2345,46	" "
Japonska	5565,83	" "
Avstro-ogrška	4214,07	" "

Stanje brezposelnosti v Nemčiji pred vojno je bilo 2·8⁰/₀, ki je pa narastlo v avgustu istega leta na 22·4⁰/₀ — kot naj-višje število; začetkom januarja je padlo že na 7·2⁰/₀ in stoji zopet kot normalno, t. j. 2·9⁰/₀.

Knjigoveznica „Katoliškega tiskov-nega društva v Ljubljani“, Kapitar-jeva ulica št. 6, priporoča

originalne platnice za

Ilustrirani Glasnik.

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bode šele po končani vojski.

Razširjajte „Ilustrirani Glasnik“!

Ali ni to mogoče? Bila bi čast za vse Slovence! Se en me-sec imamo do zrebanja velike loterije »Slovenske Straže«. Dobitkov je 1715 v skupni vrednosti 20.000 K. Čisti dohodek je namenjen ubogim slovenskim otrokom, vdovam in sirotam padlih vojakov in in-validom.

To je gotovo tako plemenit namen, da mora takoj do sijajnega uspeha pomagati vsak Slovenec, vsaka Slovenka! Prav vsak in prav vsaka, ki bere te vrstice naj pomeri svoje dohodke in naj po tem tako odloči, koliko srečk kupi. Pa ne samo to, nabere naj takoj pri svojih znancih nekaj kronic in naj jih

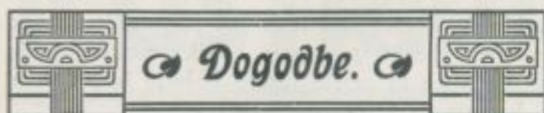
nemudoma pošlje za srečke pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljano. Vsak naj to takoj stori, ker se je treba ozirati na slabe poštné zveze. Če odlaša, se utegne zgoditi, da srečk pravočasno ne bo mogel dobiti. Naj bi vsakdo, ki bere naš list, takoj — nujno poudarjamo takoj — odposlal svoje in svojih prijateljev naročilo, in uspeh loterije za trpeče naše brate in sestre bo krasen. Vsi, ki smo ostali doma, mobilizirajmo se v prid onih, ki se za nas in za našo domovino bore. Slovenske žene in de-kleta — v prvi vrsti tudi ve s prepri-čevalno besedo te dni naberite dobro-delni zaklad! Časten uspeh loterije »Slo-

venske Straže«, bo časten za ves naš narod!

Slovenska županstva in slovenski denarni zavodi, ki doslej še niso naročili srečk »Slovenske Straže«, naj to takoj store! Ali bi bilo res mogoče, da bi kaka naša korporacija se ne zavedala pomena in namena tega narodnega podjetja?! Iz ljudstva ste — žrtvujte za ljudstvo!

Z ozirom na slabe poštné zveze naročite takoj srečke „Slovenske Straže“! Zrebanje je že 26. oktobra. Ena srečka samo 1 K. Naročite več srečk skupaj!

Medvedov izprehod. Knez Avgust, ki je v drugi pol. 16. stol. vladal saški kneževini, je bil strasten lovec in je s tem zelo škodoval nižjim slojem. Zadovoljil se ni samo z lovom na divjačino in divje prašiče, streljal je tudi medvede in volke, a ne samo po gozdih, temuč tudi po divjih vrtovih in ogradah. Posebnemu pazniku je naročil, naj poskrbi, da bodo ograde in vrtovi dobro ograjeni in vse potrebno pripravljeno, kadar pride čas lova na medvede in volkove.

Glavni vrt za medvede se je razprostiral po strmih pobočju blizu grada Augustsburg in je bil ograjen z visokim zidom. Nekega jutra je preplezal zid velik medved in korakal v mesto Schellenberg. Pri neki hiši je razbil

Cadorna: Br! Se vedno tako kislo grozdje v teh goriških brdih!

D'Annunzio: Zato nam pa fige že koj izpočetka vojne sproti zore...

okno in splezal noter. Posesnik hiše je bil zelo reven človek, Hunger po imenu. Izmed treh otrok, ki so se igrali v sobi, je raztrgal medved najstarejšega na drobne kosce. Mati, ki je na krik otrok priletela v sobo, je iztrgala najmlajšega medvedu iz šap in bežala iz hiše. Medved jo je dohitel in tako razmesaril, da je naslednjega dne umrla. Strah je prevzel vse mesto. Ljudje, katerim so nedavno pobrali puške, da ne bi mogli streljati divjačine, so pribežali v cerkev. Le en mož je tekel domov, da bi varoval svojo bolno ženo. Medved ga je ujel in mu odtrgal glavo. Skozi okno je splezal v hišo nekega učitelja in mu umoril otroka. Ko je potolažila zver svojo žejo po krvi, je mesto zapustila. Ali so zver ujeli in ubili ali ne, o tem še danes ne vemo. Na vsak način niso prizadeti dobili nobene odškodnine; le ubogi Hunger je bil do konca življenja »milostno« oproščen davka. S tem je bila stvar končana in ni vzbudila takrat nobenega zanimanja, kakor je razvidno iz aktov.

Poroka romanopisca. Ko je Honoré de Balzac stal na višku svoje slave, je potoval nekoč v Švico. Hôtel, v katerem se je hotel nastaniti, je bil že napolnjen in morali bi ga odsloviti, ako se ne bi neki gost, princ Hanski s soprogo, namenil odpotovati. Služabnik je držal spoštljivo vrata kočije odprta. Vstopila je lepa ženska, v nenavadni popotni obleki, za njo pa častljiv, debel ter najmanj dvakrat toliko star princ.

Tu je lepa dama nalahno zakričala ter se obrnila v prosečem tonu do svojega soproga. Ta ji je nevoljno mrmrajoč nekaj odgovoril. Nato je princezinja skočila iz voza in stekla po stopnicah navzgor v sobo, katero je ravno prej zapustila.

Tamkaj so medtem že Balzacu odkazali prostor. Stal je pri odprtem oknu in gledal

na odhod prejšnjih stanovalcev, ker ga je lepa princezinja zelo zanimala. Poleg njega je stal hotelir.

Naenkrat mu je zazvenel na uho ljubeč glas in zaslišal je besede: »Oh, prosim, oprostite, da se še enkrat vrnem. V naglici sem pozabila tukaj knjigo, ki mi napravlja več veselja nego vse potovanje.« Vzela je knjigo z okna, skoro ravno izpod Balzacove roke in izginila v naslednjem trenutku iz sobe.

Spodaj se je debeli princ pritoževal nad pozabljivostjo ženskega spola in nad obnašanjem svoje boljše polovice, ki med celim potovanjem ne ve nič boljšega, kot brleti v neumne pisarije. Še tedaj je zabavljaj, ko se je kočija že odpeljala. Za opazovalca na oknu to zabavljanje ni bilo nič drugega kot en sam velik poklon, ker je njegovo bistro oko opazilo na platnicah pozabljene knjige svoje lastno ime.

Hotelir, ki je novega gosta dobro poznal, je tudi prebral naslov. Ko se je princezinja vrnila v njegov hotel, ji je povedal, da je zadnjič vzela knjigo, ki ji napravlja toliko veselja, izpod pisateljeve roke same. To je dalo povod, da je začela lepa princezinja s svojim ljubljencem dopisovati. Dasiravno sta razpravljala v svojih pismih le o literarnih vprašanjih, se je vendar razvilo med obema neko osebno sporazumljenje.

Petnajst let je trajalo to medsebojno občevanje, in sicer le pismeno, ker se znameniti romanopisec in njegova občudovana krasotica med tem časom nista nikoli sešla.

Nekega dne je dobil Balzac od princezinje pismo, v katerem ni bilo nič pisanega o literaturi, temveč samo o njej sami. Sporočila mu je, da je že nekaj časa vdova, in da se ji je soprogo vendar enkrat naklonjenega izkazal, ker jo je postavil za dedinjo čez vse posestvo in premoženje. Ker sama ne more živeti, zato je pri volji, da se drugič poroči in ga vpraša, ali je pripravljen vzeti jo v zakon.

Balzac bi bil tudi ne glede na materijelne razmere takoj v to privolil. Lepa princezinja ga je že pri prvem srečanju očarala, njeni stroški za njegove spise so mu jo še bolj približali. Vsled dolgoletnega občevanja je spoznal njene lastnosti in idealno mišljenje ter je bil uverjen, da bi s tako družico srečno živel.

Brez obotavljanja je odpotoval na grad ob Renu, kjer je ona stanovala, in v kratkem sta se poročila. Vršila se je veselica za veselico in ko sta novoročenca odšla v Pariz, kjer je Balzac doživel največ triumfov, se jima je tudi tukaj vse klanjalo. Kaj takega ne doživi pogosto navaden pisatelj.

Zakon v tako romantičnih okoliščinah je bil baje srečen.

Kakor dobljeno, tako izgubljeno. Ljudje, ki pridejo nepričakovano do denarja, so često največji zapravljivci in njihovo bogastvo ne traja posebno dolgo. Najbrezumnejše kupčije sklepajo, samo da se denarja čim hitreje iznebijo. Premogokop je podedoval po svojem stricu 400.000 kron; kupil si je od potujoče menažerije dva slona, samca in samico, dal si napraviti ogromen voz ter se vozil s sloni na izprehod v krogu svoje žene in otrok, dokler mu ni policija te zabave prepovedala. V šestih mesecih je zapravil vse imetje in je sedaj isti ubogi delavec kakor pred letom.

Drugi kratkoživec-kapitalist je bil Amerikanec, ki je podedoval veliko premoženje po svojem očetu, bogatem trgovcu v S. Franciscu. Kupil si je takoj jahto, preskrbel se z najdražjim pohištvom, naročil veliko množino delikates in dražega vina, povabil vse svoje prijatelje ter se z njimi vozil po Atlantskem oceanu. Že naprej je bilo usojeno, da ladja in njeni spremljevalci ne bodo več videli obrežja.

Parniki, ki so ladjo srečavali, so bili priča, kakšno razkošje je vladalo na njej. En sam mornar je stal na ladjinem mostu, družba gospodov in dam pa je bila zbrana na krovu in pozdravljala mimo plujoče parnike s polnimi kozarci šampanjca. Nekaj dni pozneje se je mladi Amerikanec z vsemi svojimi spremljevalci potopil.

Druga bogatinka je bila, toda le za nekaj tednov, španska dama iz mesta Badajoz, ki je zadela v Manilla-loteriji 800.000 kron. Odšla je skrivaj v Pariz ter pustila moža in otroke brez obvestila, kam gre. Osem mesecev pozneje se je vrnila domov s praznim žepom. Prinesla je s seboj okoli trideset polnih zabojev in kovčegov, ki jih je nakupila z dotičnim denarjem. Obleke vsake vrste, dragoceno perilo, čevlji, rokavice in klobuki iz najznamenitejših tvrdk so tvorili polovico njenega blaga. Razvidno je, da v Parizu ni delala drugega, kakor kupovala vsak dan od jutra do večera. V ostalih kovčegih je imela ponarejene lase, šminke za obraz, druge toaletne potrebščine in sredstva proti vsakovrstnim boleznim. Akoravno je bila nekaj let najlepše opravljena gospa v Badajozu, ji vendar njeno bogastvo in dobitok v loteriji ni koristil.

Brezumnejše je ravnal neki ruski plemenitaš, ki je v teku enega leta zapravil šest milijonov rubljev. Popolnega obubožanja ga je rešilo samo to, ker je zaukazal nekoč tapetirati svojo spalnico z bankovci po sto rubljev. Ta denar, ki ga je močal s težavo odtrgavati od sten, mu je zadostoval za vse življenje.

Kazni za nočne nemire v srednjem veku. Srednjeveški ljudje so bili zelo živi in so tudi ljubili trpke šale. Dovolili so si prostosti, ki se nam dandanes ne zde okusne. Vendar so šli le do gotove meje. Skrbelo se je posebno za nočni mir in postopalo proti nemirnežem in razgrajajem nenavadno strogo. V Nürnbergu

Avstralski divjak (v angleški armadi): Nikdar se nam še ni tako dobro godilo — da si vsak dan sproti nastrelimo mesa...

je obstojal leta 1430. zakon, da mora vsak gospodar ponoči svojega psa zapreti, da ne bo z lajanjem budil meščanov. Leta 1446. je v Avgsburgu pet pomočnikov, dva krojača, mizar, tkalec in zidar, ponoči razgrajalo in z orožjem ranilo nekaj ljudi. Obsojeni so bili, da se jim iztaknejo oči. Trije so bili pomiloščeni v zapor, glavna razgrajaja pa sta se morala ostro pokoriti. Tkalec je bil s palicami tepen, zidar pa v resnici oslepljen. V Vratislavi je leta 1460. več mladih mož z loki in drugim orožjem tehalo in razgrajalo po mestu; plačati so morali radi tega veliko globo. Leta 1478. so plačali možje, ki so ponoči pohajali po cestah in zasramovali stražnike, po 5 mark v zlatu. To je bila za tedanje čase velika kazen. Razgrajaji, ki so razbili nekje vrata in zažgali voz, so morali plačati 1 marko v

zlatu. Dva juvelirja sta leta 1496. v Nürnbergu ponoči razgrajala in pobila stražnika. Zapodili so jih za vedno iz mesta; stražniku sta morala poplačati bolečine. Mož, ki je leta 1496. v Vratislavi ponoči prevračal vozove in delal nemir, je bil zaprt in moral plačati vrečico grošev.

Česen varuje bolezn. Vojna priznava, kar je tajil naš moderni svet, ki se boji česnovga duha in prisvaja česnu različne slabe lastnosti. Pri ljudstvu je česen znan kot pripomoček zoper razne bolezni, in to od pradednine. Dr. Mareoviči je uporabljal česnove klistire za črvivo bolezen rudarjev; pri tem mu je prišlo na misel, da more ustaviti uživanje česna razvijanje bacilnih baterij v črevih. Ker ni imel pripravnega izdelka česnovga, je segel po surovi glavici, dajal je surov česen v malce salola (ker desinficira salol in ustavi vročico) in dosegel je najlepše uspehe pri nalezljivih črevesnih boleznih, celo pri hudi griži. Tačas so sestavili izdelek iz česna in salola, imenovan »Allphen«, kateri je ozdravil med drugim tudi devet slučajev azijske kolere. Po uživanju česna izginejo nagloma bolezenske bakterije iz izpadkov in bolezen se poboljša, torej je upravičena domneva, da zamori uživanje česna bacile črevesnih bolezn.

Varujte pljuča! Petroleja je malo, a večinoma se žge še po hišah in hlevih. Da bi gorel počasneje, se privijte luč. Plamen nima odduha in razširi se sajast smrad, ki se vleže na pljuča. To je naravnost strup. Najlepše pri tem je, da ne zgore skoraj nič manj petroleja pri tem. — Pri upihnenju sveče ali če se sveča kadi, dihajo tudi pljuča hud strup vase. Zdravnik Niemayer je pravil, kako so bili prevzetni gostje kavarne krivi smrti pikolijeve, ker so dremajočemu dečku nagajali s tem, da so mu ugašali pod nosom gorečo svečo. Deček je dobil hude pljučne krče in je umrl. — Petrolejka in sveča pokvarita kolikor toliko zrak. Previdna gospodinja ugasne nekaj časa, preden gre družina spat, petrolejko in odpre okna na vse strani, potem prižge, če je treba, svečo, najbolje pa je, če se ne pokvari zrak. Pozimi je bolje spraviti otroke prej v posteljo in odpreti zatem okna. Najbolje je seveda, kjer je mogoče, da sploh ni gorela luč v spalnici in da so bila v nji ves dan okna odprta, potem dobivajo pljuča potrebnega zraka ponoči, posebno če je v spalnici ali poleg nje odprto okno tudi ponoči.

Grinta-mlečnica po obrazu. Narede se mehurčki, ki se napolnijo z rumeno sokrvice. Mehurji počijo, sokrvice izteče, nato se narede belkaste luskinke, pod luskinke se nabira sokrvice, grinta se širi in se razleze včasih po celem obrazu in glavi. Dasi ni nevarna, povzroča otroku dosti trpljenja, posebno okoli oči, in napravi otroka zoprnega. Kopelji materine dušice, snaga in zrak so najboljše. Sirotični čaj z medom je staro zdravilo za otroke, ki hodijo; daje se večkrat po žlički. Manjšim otrokom malo janeža na mleku ali na vodi. Otroška hrana mora biti preprosta in tečna; ako pije grintavo dete še mleko, naj uživa mati sasaparilni čaj. Ako pije kravje mleko, je treba vzeti mleko druge krave. Zunanja pomoč je rahlo izpiranje z mlačnim mlekom, na katerem se je kahal janež, in mazanje z oljem, na katerem je prevrel žajbelj. Posebne pozornosti je treba, da ne pride grinta do oči, kajti tista jedka sokrvice škoduje lahko vidu. Kadar umivaš obraz deteta, ne smeš se dotakniti njegovih oči z vodo in gobo, s katero

pereš grinte. Ako so oči krmižljave, namoči čisto krpo v mlačen janežev čaj in omeči polagoma oči. Krasto okrog očesa namaži večkrat z medom. Če je le hudo, vprašaj zdravnika!

Sladkorna voda ali sladkorna raztopina je dobro notranje in zunanje zdravilo. Za zapeko, vročico, vnetje, zgažo, zastrupljenje z zelencem in živim srebrom pij sladko vodo, za prve bolezni večkrat po požirku, za zastrupljenje in glavobol po kupici. Po mastnih sluzastih jedeh in po opojnih pijačah pospeši kupica sladke vode prebavo. Ovitek, namočen v sladko vodo, ohladi in pozdravi rane. Sladka voda je dobra za izpiranje vnetih oči. Za roženične bolezni vpihujejo sladkorni prah, na divje meso in na rane ga natrošajo. Kajenje s sladkornim prahom izčisti zrak in zamori kolerne bacile, dene dobro za kašelj in naduho.

Nočno potenje je mučni spremljevalec nekaterih bolezn. Res je pot regulator telesne vročine in se morajo nekatere bolezni in nekateri ljudje izpotiti, ali preveč potenja oslabi telo. Jemlji trikrat na dan po deset kapljic žepičnega olja na janeževi vodi. (Oboje se dobi v drogeriji.) Ali pij žajbeljev čaj in umivaj se z njim vsak večer. Zjutraj se umij po celem telesu z okisano vodo.

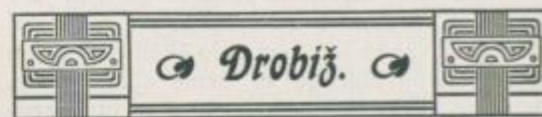
Vohrovtova solata. Razreži listje na tenko, posoli in zabeli z oljem in kisom; tako naj stoji pokrito do drugega dne. Deni na dno skledice vohrov, nanj vrsto ravno olupljenega kuhanega krompirja in vrsto kuhane zelene in polij z majonezo.

Češplje z rumom. Olupi lepe češplje, izdolbi ob pecljišču luknjico in iztisni koščico. Na 3 kg češpelj vzemi 1½ kg sladkorja, ¼ litra ruma in ¼ litra vode. Sladkor, vodo in rum postavi na ogenj, mešaj, dokler ne zavre, deni z žlico nekaj češpelj vanj in kuhaj jih do mehkega, poberi jih previdno z žlico, da ne gredo narazen in postavi v steklene lončke. Tako skuhaj vse češplje, nazadnje jih zalij s sokom. Čez štiri dni odlij sok, kuhaj ga, da bo gost, prevri češplje še enkrat na njem, vzemi jih vun in kuhaj sok še nekaj časa, zalij s četrt litra ruma, pokuhaj še malo, zalij češplje, zaveži lonce in spravi.

Brusnice z mišenci (mošančki). Brusnice z jabolki so dosti bolj okusne; ker se še ne dobé mišenci, kadar so brusnice zrele, je trba skuhati brusnice s sledom sladkorja. Polovico soka odlij in spravi posebej. Ko pridejo jabolka, vzemi po 12 jabolok na 4 litre brusnic, olup jih in razčetrtri, zavri brusnični sok, stresi vanj sladkorja (na 4 litre brusnic ¾ kg), kuhaj, dokler ne postanejo jabolka prozorna, stresi potem še brusnice noter, premešaj in spravi.

Murve so zdrav sad, posebno za hudo krvne in vodenične; le premalo je v navadi skuhati murve za zimo ali pripravljati murvni ocedek. Črne murve so boljše od belih, pa tudi sok belih pridobi na okusu, če mu primešaš malo bezgovega in malo limonovega soka. Napravi se kakor drugi ocedki: Murve izberi, oplakni, pusti prevreti, pretlači drugi dan, deni na liter soka ¼ kg sladkorja in kuhaj pol ure. — Ako hočeš skuhati cele murve, jih moraš odtrgati s pecljem in naložiti rahloma v posode, vendar je treba posode večkrat malo potresti, da se vležejo murve na gosto, potem zalij s sladkorno raztopino, ki se je kuhala pol ure, sladkorja deni ½ kg na kilogram murv; če je presladko, nima pravega okusa. Steklenico steriliziraj 10 minut.

Lahko se kuha sad tudi kar na sladkorju, da vre eno uro in se spravi. Koliko murv pognije po tleh, ko bi prišle lahko bolnim in zdravim v korist!

Zakonski semenj v rumunskem mestu Berlad. V mestu Berlad v Rumuniji se vrši vsako leto zanimiv semenj. Matere iz nižjih slojev pripeljejo svoje hčerke na trg, da bi jim dale priliko dobiti ženina. Može, ki pridejo na ta trg, so seveda tudi iz nižjih slojev. Kdor kako deklico zasubi, mora njeni materi dokazati, da je v stanu ženo vzdrževati. Običaj zahteva, da se snubec, ako dobi dovoljenje, z denarjem materi hvaležnega izkaže. Berlad je zelo staro mesto in šteje čez 25.000 prebivalcev. Njegova lega ob istoimenski reki, ki se izliva v Seret in je od tu naprej plovna, ga je naredila za glavno mesto rumunskega okrožja Tutowa v spodnji Moldavi. Poleg

„Ata, kakšen pa je vendar kruh iz moke štev. 0?“

„Se boš že prepričal prihodnji teden! Saj mama opetovano napoveduje, da nima v bodoče iz česa peč.“

tega je središče železniške proge Tecucin—Vadui in važno mesto za izvažanje žita v Galicijo. Ker ima sodnijo, licej, učiteljski seminar in dvanajst cerkva, je zelo čudno, da se je tak običaj kot zakonski semenj ohranil še do dandanes.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.